

Sayı: 7
02.01.2018
10:00

Atık Yönetimi Yönetmeliği (AYY) kapsamında yıllık tehlikeli atık beyanları atık üreticileri tarafından, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi (online.cevre.gov.tr) altında yer alan Atık Yönetim Uygulaması/Tehlikeli Atık Beyan Sistemi (TABS) kullanılarak gerçekleştirilmektedir. TABS'a yapılan beyanlar doğrultusunda 2016 yılı Tehlikeli Atık İstatistikleri Bülteni hazırlanmıştır.

TABS'da yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup, beyan yılında atık üreticisinin tesiste oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

TABS kullanıcıları, atık üreticileri; faaliyetleri sonucu atık oluşumuna neden olan kişi, kurum, kuruluş ve işletme ve/veya atığın bileşiminde veya yapısında bir değişikliğe neden olacak ön işlem, karıştırma veya diğer işlemleri yapan herhangi bir gerçek ve/veya tüzel kişiler (sanayi tesisleri, hastaneler gibi); olarak kabul edilmektedir.

Beyan formunun ilk bölümünde tesisin faaliyet alanı, kapasitesi ve çalışan sayılarını içeren tesis bilgileri kayıt altına alınmaktadır. Tesisin faaliyet alanını belirlemede Eurostat tarafından oluşturulan Altılı Ekonomik Faaliyet Sınıflaması-NACE Rev.2 altılı ekonomik faaliyet sınıflandırma kodu kullanılmaktadır.

İkinci bölümde AYY ekindeki Atık Listesinde verilen atık kodları ana bileşen olarak kullanılmıştır. Beyanda tesiste üretilen her bir atık kodu için; miktar, ölçü birimi, atığın işlem gördüğü yer (tesis dışı-ihracat ve stok) bilgisi, atık işleme yöntemi (geri kazanım/bertaraf yöntemi – AYY Ek-2 A ve Ek-2 B) ve Bakanlığımızdan geçici faaliyet belgesi/ çevre izin lisans

belgesine sahip atık işleme tesisi bilgisi alınmaktadır.

2016 yılında ülke genelinde 60.233 adet tesis tarafından atık beyan formu doldurulmuştur.

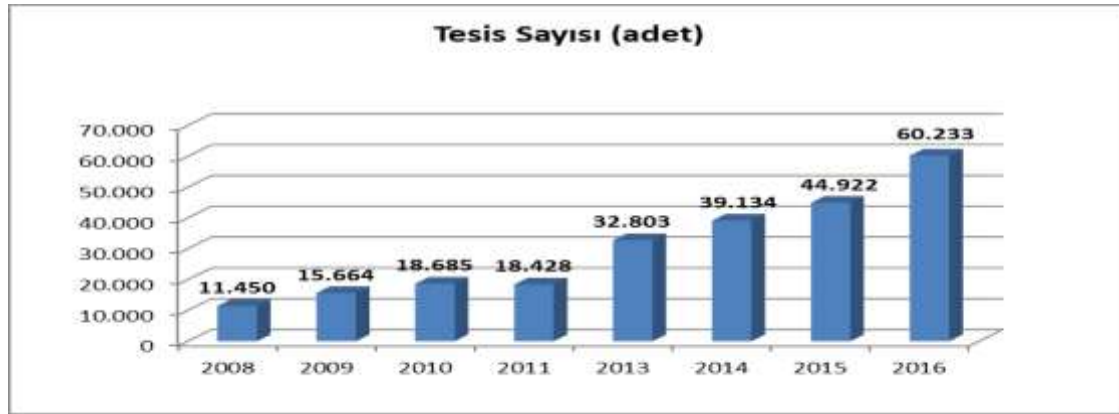
2016 yılı için Türkiye genelinde Tehlikeli Atık Miktarı toplamı 1.363.227* ton olarak belirlenmiştir.

* Bu bülten içerisinde yer alan istatistik ve bilgilere maden sektöründen kaynaklanan atıklar dahil edilmemiştir.

1- Tehlikeli Atık Beyanında Bulunan Tesislerin Yıllara Göre Dağılımı

	2008	2009	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Tehlikeli Atık Beyanında Bulunan Tesis Sayısı (adet)	11.450	15.664	18.685	18.428	32.803	39.134	44.922	60.233

Tablo 1. Atık Yönetim Uygulaması/Tehlikeli Atık Beyan Sistemini kullanarak beyan gerçekleştiren tesis sayısı (adet)

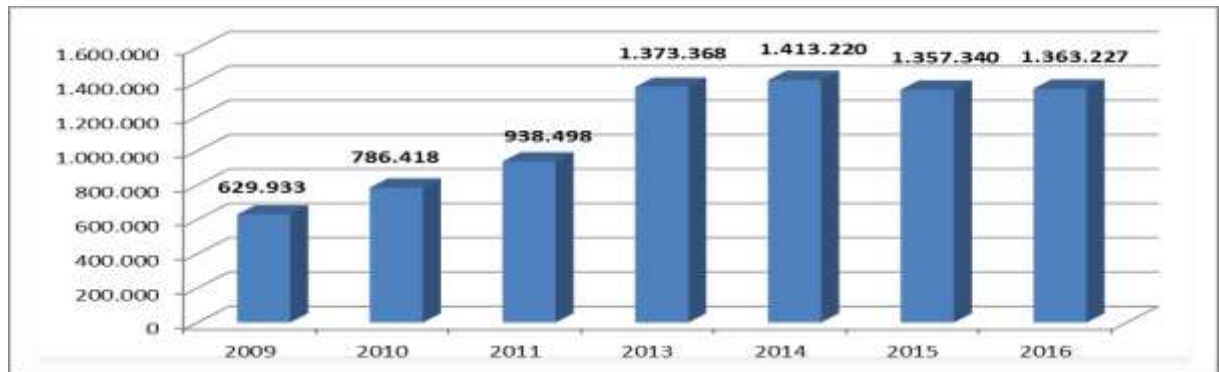
Şekil 1. Atık Yönetim Uygulaması/Tehlikeli Atık Beyan Sistemini kullanarak beyan gerçekleştiren tesis sayısı (adet)

2- Tehlikeli Atık Miktarlarının Yıllara Göre Dağılımı

	2009	2010	2011	2013	2014	2015	2016
Toplam Miktar (ton)	629.933	786.418	938.498	1.373.368	1.413.220	1.357.340	1.363.227

Tablo 2. 2009-2016 yılları arasında tehlikeli atık miktarı (Ton)

2016 yılında 60.233 adet tesis Atık Yönetim Uygulaması üzerinden tehlikeli atık beyan sistemi (TABS) kullanarak atık beyanında bulunmuştur (Şekil 2).

Şekil 2. 2009-2016 Yılları Arasında Tehlikeli Atık Miktarı (Ton)

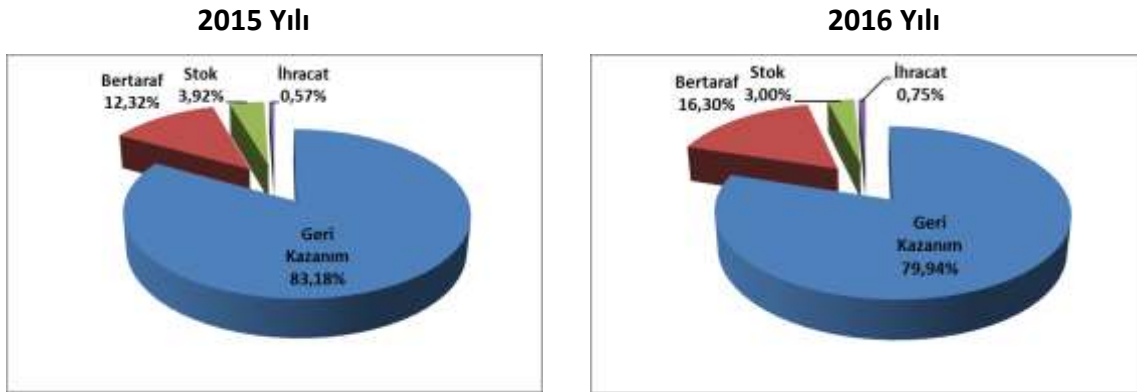
3- Atık İşleme Yöntemine(*) Göre Tehlikeli Atık Miktarı Türkiye Geneli Dağılımı

2016 yılında geri kazanım amacıyla atık işleme tesislerine gönderilen atık miktarı 1.089.809 ton, bertaraf edilmek üzere atık işleme tesisine gönderilen atık miktarı ise 222.263 ton olarak gerçekleşmiştir. Yılsunu itibariyle tesiste stok olarak tutulan tehlikeli atık miktarı 40.933 ton, ihracat edilen tehlikeli atık miktarı ise 10.222 ton olarak gerçekleşmiştir (Tablo 3.).

Yıl	Geri Kazanım	Bertaraf	Stok	İhracat	Toplam (Ton)
2014	1.033.598	314.826	58.225	6.571	1.413.220
2015	1.129.088	167.222	53.251	7.779	1.357.340
2016	1.089.809	222.263	40.933	10.222	1.363.227

Tablo 3. Atık İşleme Yöntemine(*) Göre Tehlikeli Atık Miktarı (Ton)

2016 yılında beyan edilen tehlikeli atığın %79,94'ü geri kazanılmak üzere atık işleme tesislerine gönderilirken %16,30'u bertaraf edilmek üzere sterilizasyon, düzenli depolama ve yakma tesislerine gönderilmiştir. Bununla birlikte %3'ü stok, % 0,75'i ise ihracat olarak kaydedilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. 2015 ve 2016 Yılları Toplam Atık Miktarının Atık İşleme Yöntemine Göre Dağılımı (%)

(*)

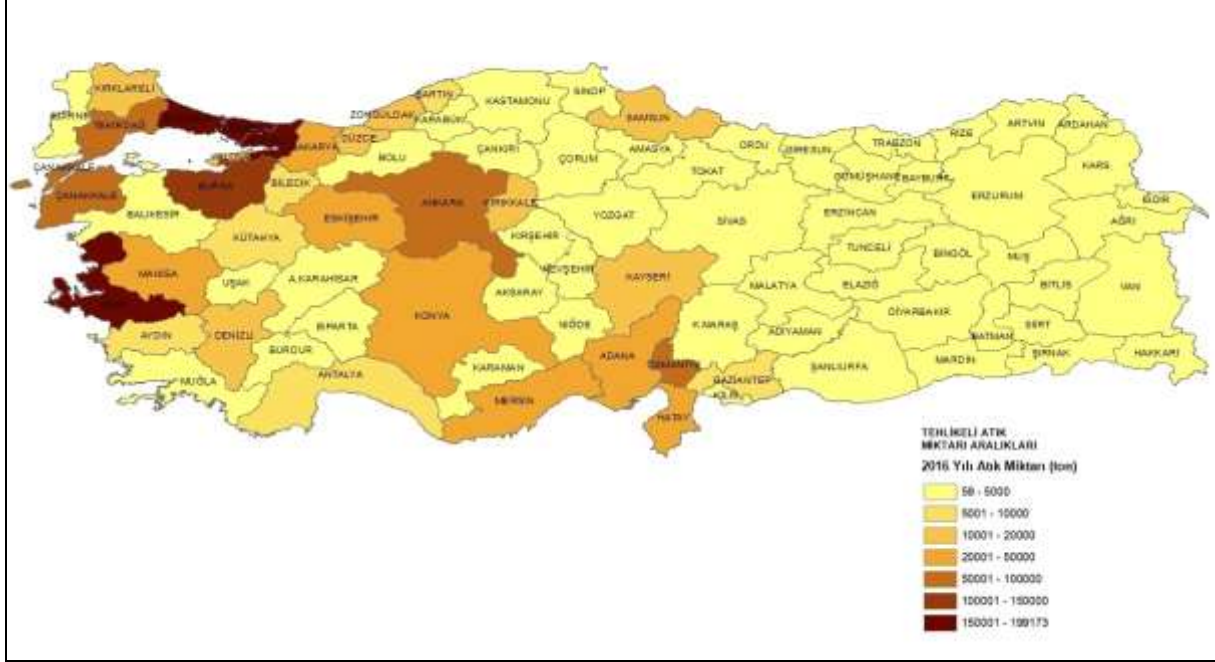
Geri kazanım: AYY'de belirlenen geri kazanım yöntemlerinden birine tabi tutulmak üzere tesisten gönderilen tehlikeli atık miktarını,

Bertaraf: AYY'de belirlenen bertaraf yöntemlerinden birine tabi tutulmak üzere tesisten gönderilen tehlikeli atık miktarını,

Stok: Yıl sonu itibariyle tesiste stok olarak tutulan tehlikeli atık miktarını,

İhracat: İhraç kaydı ile tesisten gönderilen tehlikeli atık miktarını ifade etmektedir.

4- İllere Göre Tehlikeli Atık Miktarı Dağılımı Haritası

Şekil 4. İllere Göre Tehlikeli Atık Miktarı Dağılımı Haritası

Türkiye geneli atık dağılımına bakıldığında sanayi tesislerinin yoğun olduğu bölgelerde tehlikeli atık miktarının da yüksek olduğu görülmektedir (Şekil 4).

5- Tesislerin Faaliyet Alanları Doğrultusunda Tehlikeli Atık Miktarları

TABS'a yapılan beyanlar doğrultusunda en çok tehlikeli atık oluşturan 10 sektör ve toplam tehlikeli atık miktarları aşağıdaki tabloda verilmektedir. Sektör bilgisi için NACE Rev.2 altılı ekonomik faaliyet sınıflaması kullanılmıştır. En yüksek atık oluşumunun 341.915 ton ile imalat sektörü/ana metal sanayiine ait olduğu görülmektedir.

Sıra No	Kısım	Kısım Başlık Tanımı	NACE		Atık Miktar (ton)
			Bölüm Kodu	Bölüm Kodu Tanımı	
1	C	İmalat	24	Ana metal sanayii	341.915
2	D	Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	35	Elektrik,gaz,buhar ve havalandırma sistemi üretimi ve dağıtımı	121.122
3	Q	İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	86	İnsan sağlığı hizmetleri	102.960
4	C	İmalat	20	Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	94.351
5	E	Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	38	Atığın toplanması, islahı ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı	86.921
6	C	İmalat	29	Motorlu karataşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	79.254
7	C	İmalat	25	Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	67.674
8	C	İmalat	28	Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipmanlar	52.961
9	C	İmalat	27	Elektrikli teçhizat imalatı	37.252
10	C	İmalat	13	Tekstil ürünlerinin imalatı	29.784

Tablo 4. Tesislerin Faaliyet Alanları Doğrultusunda Tehlikeli Atık Miktarları (Ton)

Şekil 5. Tesis Faaliyet Alanları Doğrultusunda Tehlikeli Atık Miktarları (%)

6- Atık Kodlarına Göre Tehlikeli Atık Miktarlar

2016 yılında en çok beyanı gerçekleştirilen ilk 10 atık kodu ve miktarı aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Burada, en yüksek miktar “Demir ve Çelik Endüstrisinden” kaynaklanan 100207 kodlu “Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar”dır. Bunu sırası ile “Ambalaj Atıkları” başlığı altında yer alan 150110 atık kodlu “Tehlikeli maddelerin kalıntılarını içeren ya da tehlikeli maddelerle kontamine olmuş ambalajlar” ve “İnsanlarda Doğum, Teşhis, Tedavi ya da Hastalık Önleme Çalışmalarından Kaynaklanan Atıklar” başlığı altında yer alan tıbbi atıklardan 180103 kodlu “Enfeksiyonu önlemek amacı ile toplanmaları ve bertarafı özel işleme tabi olan atıklar”lar takip etmektedir. Atık kodu bazında en yüksek beyan gerçekleştirilen ilk 10 atık miktarı toplamı 803.670 ton olarak tespit edilmiştir. Bu miktar 2016 yılında beyan edilen toplam tehlikeli atık miktarının %58’ini oluşturmaktadır.

Sıra No	Atık Kodu	Atık Kodu Tanımı	Atık Miktarı (ton)
1	100207	Tehlikeli maddeler içeren gazların arıtımı sonucu ortaya çıkan katı atıklar	281.816
2	150110	Tehlikeli maddelerin kalıntılarını içeren ya da tehlikeli maddelerle kontamine olmuş ambalajlar	96.707
3	180103	Enfeksiyonu önlemek amacı ile toplanmaları ve bertarafı özel işleme tabi olan atıklar	95.748
4	120120	Tehlikeli maddeler içeren öğütme parçaları ve öğütme maddeleri	79.935
5	190813	Endüstriyel atık suyun diğer yöntemlerle arıtılmasından kaynaklanan tehlikeli maddeler içeren çamurlar	64.989
6	150202	Tehlikeli maddelerle kirlenmiş emiciler, filtre malzemeleri (başka şekilde tanımlanmamış ise yağ filtreleri), temizleme bezleri, koruyucu giysiler	48.931
7	110105	Sıyırma asitleri (parlatma asitleri)	38.248
8	050103	Tank dibi çamurları	38.028
9	190113	Tehlikeli maddeler içeren uçucu kül	37.743
10	190207	Ayrışmadan oluşan yağ ve konsantrasyonlar	21.525

Tablo 5. Atık Kodlarına Göre Tehlikeli Atık Miktarları (Ton)

Şekil 6. Atık Kodlarına Göre Tehlikeli Atık Dağılımı (%)

7- Tehlikeli Özel Atık ve Tıbbi Atık İstatistikleri

2014, 2015 ve 2016 yıllarında Atık Beyan Sistemine beyan edilen tehlikeli özellikteki atık yağ, bitkisel atık yağ, atık pil ve akümülatörler, atık elektrikli ve elektronik eşyalar ile tıbbi atık miktarları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

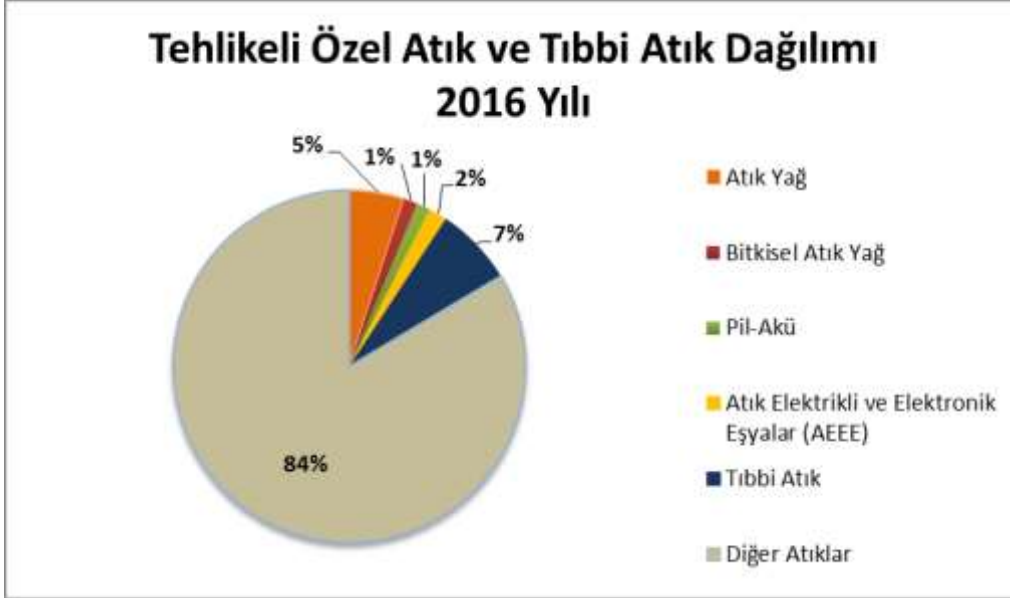
Yıllar	Miktar (ton)				
	Atık Yağ	Bitkisel Atık Yağ	Pil-Akü	Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)	Tıbbi Atık
2014	61.335	7.234	11.982	6.817	83.190
2015	60.906	12.958	17.282	11.596	113.857
2016	68.895	17.070	16.908	23.027	98.376

Tablo 6. Tehlikeli Özel Atık Ve Tıbbi Atık İstatistikleri Miktarları (Ton)

Şekil 7. Tehlikeli Özel Atık Ve Tıbbi Atık İstatistikleri Miktarları (Ton)

2016 yılında beyan edilen atıklar içerisinde özel atık ve tıbbi atıkların dağılımını gösterir grafikler aşağıda yer almaktadır (Şekil 8).

Şekil 8. 2016 Yılı Atık Grupları Bazında Dağılım (%)

Özel atık grubunda bulunan tehlikeli atık kodları:

- **Atık yağ grubundaki atık kodları (Atık Motor Yağ-Atık Endüstriyel Yağ):** 08 03 19 / 12 01 06 / 12 01 07 / 12 01 10 / 13 01 01 / 13 01 09 / 13 01 10 / 13 01 11 / 13 01 12 / 13 01 13 / 13 02 04 / 13 02 05 / 13 02 06 / 13 02 07 / 13 02 08 / 13 03 01 / 13 03 06 / 13 03 07 / 13 03 08 / 13 03 09 / 13 03 10 / 13 05 06 / 19 02 07 / 19 08 10
- **Bitkisel atık yağ grubundaki atık kodları:** 20 01 26
- **Pil ve Akümülatör grubundaki kodları:** 16 06 01 / 16 06 02 / 16 06 03 / 16 06 06 / 20 01 33 / 20 01 34
- **AEEE grubundaki atık kodları:** 16 02 11 / 16 02 13 / 16 02 14 / 20 01 23 / 20 01 35
- **Tıbbi atık grubundaki atık kodları:** 18 01 01 / 18 01 02 / 18 01 03 / 18 02 01 / 18 02 02

8- İller İtibariyle 2016 Yılı Tehlikeli Atık Miktarları

İL	ATIK MİKTARI (Ton)	İL	ATIK MİKTARI (Ton)
ADANA	41.995	İZMİR	199.173
ADİYAMAN	2.569	KAHRAMANMARAŞ	4.583
AFYONKARAHİSAR	1.101	KARABÜK	1.439
AĞRI	184	KARAMAN	373
AKSARAY	2.464	KARS	333
AMASYA	823	KASTAMONU	3.421
ANKARA	60.038	KAYSERİ	10.241
ANTALYA	9.136	KIRIKKALE	16.433
ARDAHAN	97	KIRKLARELİ	12.112
ARTVİN	410	KİRŞEHİR	871
AYDIN	5.795	KİLİS	269
BALIKESİR	4.697	KOCAELİ	155.858
BARTIN	6.010	KONYA	31.830
BATMAN	4.258	KÜTAHYA	8.890
BAYBURT	59	MALATYA	2.193
BİLECİK	6.149	MANİSA	40.519
BİNGÖL	232	MARDİN	1.341
BİTLİS	213	MERSİN	23.686
BOLU	1.838	MUĞLA	3.549
BURDUR	413	MUŞ	256
BURSA	100.833	NEVŞEHİR	462
ÇANAKKALE	85.919	NİĞDE	664
ÇANKIRI	371	ORDU	1.565
ÇORUM	903	OSMANİYE	60.689
DENİZLİ	10.204	RİZE	740
DİYARBAKIR	3.063	SAKARYA	31.060
DÜZCE	11.015	SAMSUN	15.310
EDİRNE	1.028	SİİRT	693
ELAZIĞ	1.271	SİNOP	374
ERZİNCAN	938	SİVAS	2.254
ERZURUM	1.507	ŞANLIURFA	3.494
ESKİŞEHİR	20.271	ŞIRNAK	676
GAZİANTEP	8.477	TEKİRDAĞ	99.287
GİRESUN	550	TOKAT	2.085
GÜMÜŞHANE	295	TRABZON	3.330
HAKKARİ	230	TUNCELİ	64
HATAY	39.637	UŞAK	1.321
İĞDIR	108	VAN	1.224
ISPARTA	2.780	YALOVA	17.408
İSTANBUL	150.454	YOZGAT	674
		ZONGULDAK	14.148
GENEL TOPLAM= 1.363.227 ton			

Tablo 7. İller İtibariyle 2016 Yılı Tehlikeli Atık Miktarları (Ton)

*Genel toplamda yuvarlamalardan kaynaklanan farklar olabilmektedir.